

PRAVÝ PŮST

(Krnov, 1.3.2026)

I.čtení: Iz 58, 1-12

II.čtení: I. kniha Královská 21, 1-27

Vstoupili jsme do postního období, kdy se církev tradičně připravuje na Velikonoční připomínku Ježíšovy smrti a vzkříšení. A k této církevní tradici patří půst.

Nevím, jak moc zdatní jste postitelé, já určitě nemůžu říct, že bych byl přeborník, ale na tom zase tolik nezáleží.

Bible o postu mluví nejednou a je dobré si to připomínat. Je třeba si připomínat, že půst je dobrá věc pro člověka a vítaná v očích Božích, ale zároveň je třeba si připomínat, že ne každý půst je automaticky správně zbožný a že existuje půst opravdový a existuje půst zlý. Dokonce může být půst svatokrádežný a půst, který místo oslavy Boží je rouháním, Boží urážkou.

V příběhu malého farmáře Nábota a jednoho z nejmocnějších izraelských králů Achaba je půst vlastně jen okrajovou záležitostí. Člověk si možná při zběžném čtení ani nevšimne zmínky o postu, přestože se v příběhu opakuje třikrát. Z toho dvakrát se jedná o půst doslova zločinný.

Zápleťka je jednoduchá: Achab je po stránce politické jedním z nejúspěšnějších izraelských králů. Prosperuje obchodně i vojensky, a dokonce i svého sňatku dokázal využít k získání území a vlivu. Jeho pohanská žena se mu ovšem stane pastí, podobně jako dříve se to nevyplatilo králi Šalomounovi.

Na druhé straně je bezvýznamný farmář jménem Nábót, jehož samotné jméno vypovídá o jeho zemědělských zájmech a úspěších – protože znamená „výhonek“ nebo taky „rašit“; byl to někdo, komu vyraší výhonky. Tento Nábót vlastnil vinici na rodinném pozemku. Nevíme o něm nic jiného, nevíme, jestli měl nějaký další majetek nebo jestli tato parcela byla jediným kouskem půdy, který mu patřil. Ten vinohrad byl dědictvím po předcích, což v Izraeli znamenalo skoro posvátnou povinnost se o půdu dobře starat. Dědictví bylo chráněno přísným právem a v podstatě nebylo možné je prodat – například i kdyby bylo půjčeno nebo dáno do zástavy, muselo být vráceno nejpozději po padesáti letech. Muž byl zodpovědný za dědictví otců, jemu svěřené.

Navíc na inkriminovaném plácku rostla vinice. Vinice je produktem práce několika generací dřičů, Nábót si jejich úsilí velmi váží. Zároveň ovšem je vinice v Bibli symbolem blahobytu, a proroci používají obraz vinohradu jako ilustraci Božího pokoje a plnosti.

Bez ohledu na cokoli se ovšem mocný muž, majitel mnohé půdy zakoukal do tohoto kousku hlíny a chtěl jej získat. Pozoruhodný je účel, pro který chtěl pozemek využít: chtěl z něj udělat zeleninářskou zahradu. Zeleninovou zahradou je ve Starém Zákoně párkrát nazvána sousední velmoc egyptská, z níž byli Izraelci tak napínavým způsobem vysvobozeni. Achab chce vinici – znamení Božího odpočinku, šálómu – přeorat na zeleninovou zahradu – zástupný symbol Egypta, symbol Božího nepřítele, rouhače a podvodníka. Jakoby se vracel ze svobody lidu Hospodinova do pohanského otroctví.

Nejprve na to jde poctivě. Osloví vlastníka s poctivým a víc než férovým návrhem na odkoupení vinice. Nábót ovšem jedná jako moudrý udržovatel izraelských tradic – navzdory nabídnuté královské odměně otcovské dědictví prodat odmítne.

Achab jeho rozhodnutí respektuje, i když jej odmítnutí rozladí. V tuto chvíli ovšem začne jednat jeho pohanská žena. Přinutí místní představitele soudní moci, aby zinscenovali monstrproces, obvinili Zákon respektujícího Nábota z hanobení Boha i krále, sehnali křivé svědky (tzn. porušili přikázání o křivém svědectví!) a Nábota ukamenovali.

Použije způsob, který známe z historie dávné i nedávné – mocnáři neváhají překroutit zákony, které mají ctít a bránit, ke svému prospěchu.

Městští radní, Nábotovi sousedé a možná přátelé splní královský příkaz do písmene. Nábót je po krátkém přelíčení, na kterém nedostane ani možnost se obhájit, ubit potupným trestem nejhorších hříšníků. Politický proces jako vystřižený z příručky Stb.

Achab dostává, po čem toužil. Ovšem, k velké radosti mu to neposlouží. I s rizikem ohrožení vlastního života jej vyhledá prorok Elijáš a ohlašuje Achabovi Boží soud nad celým jeho královským rodem. Podobně jako dříve prorok Nátan obvinil krále Davida ze zákeřné vraždy svého důstojníka, Elijáš neohroženě vyhlásuje Boží spravedlnost proti nespravedlnosti lidské a soud Všemohoucího i nad mocnými tohoto světa.

Překvapivě – podobně jako David – král Achab nakonec přiznává svou vinu! Pochopí, že Zákon Hospodinův je nad ním a ne on nad Zákonem; lituje svého hříchu a vyslouží si tím taktéž překvapivě odklad trestu. Přesto ovšem – spravedlivému Nábotovi život nevrátí.

Jak do toho všeho zapadá půst?

Půst je tady součástí obvinění Nábota z rouhání. Královna přikáže vyhlásit půst a radní skutečně ostentativní půst vyhlásí. Půst, který má být výrazem pokání, se stává nástrojem arogance politické moci, půst, který má být prostředkem hledání Boží vůle, se mění na znamení vzpoury proti Božímu přikázání. Půst, který má být oslavou Hospodinovou, je překroucen v nehorázné rouhání, zbožnost se obrací v bezbožnost.

Toto zneužití víry k vlastnímu obohacení a upevnění moci vyvěšuje velký otazník nad naše posty, a vlastně nad všechny naše projevy zbožnosti – jsou opravdu vyjádřením lásky k Bohu a bližním? Jsou naše posty a bohoslužby skutečně následováním Krista Vysvoboditele?

Izajáš tuto otázku předkládá Izraelcům bez sebemenších skrupulí. Pravý půst je uskutečňováním Boží představy o našem životě, ne prázdnou askezí, prostředkem nátlaku na Všemohoucího, aby nám splnil naše přání. Pravý půst má být pokořením a obětí, má být skutkem spravedlnosti a milosrdenství. Máme sytit hladové a napájet žíznivé, vysvobozovat zajatce a ujařmence, rozvírat okovy svévole, hostit bezdomovce a oblékat otrhance. Máme obchodovat poctivě a neodírat zákazníky ani zaměstnance. Půst není zásluhou před Hospodinem, půst je cestou kříže Kristova, cestou služby.

My křesťané víme, že i Ježíš hlásal podobné pojetí postu. Půst má být zdrojem radosti z Boha a cestou ke službě bližním, ne výkladní skříní naší zbožnosti. Máme se k němu nazdobit a navonět, abychom nedělali svému Pánu ostudu a abychom všem ukázali, že Boží Království je pozváním na slavnost, pozváním na veselku.

Tak to říkal a žil Pán Ježíš, jehož předobrazem byl nevinný Nábót. Ježíš, který půstem přemohl ďábelské pokušení a který nakonec dovedl pokoření až k sebeobětování a vydání vlastního života za nás a za všechny, kdo upřímně litují svých hříchů.

Tak jako král Achab, který nakonec litoval svého jednání a naplnil podstatu půstu.

Tak i my můžeme věřit zaslíbením, která Hospodin vyslovil Izajášovými ústy: budeme-li půst prožívat správně a použijeme jej k prosazení spravedlnosti a milosrdenství, budeme žít ve světle a rány se zahojí, spravedlnost a sláva budou nad námi vládnout, Hospodin bude odpovídat na naše otázky a povede nás bezpečně pouštní cestou. A my sami se staneme tou zahradou zavlažovanou, lepší než všechny zahrady krále Achaba.

Pane Bože, Ty jsi zdrojem všeho požehnání,
Děkujeme Ti i za požehnání,
které přijímáme z Tvé ruky skrze modlitby a půst.
Nauč nás prokazovat svou víru nejen slovy a okázalými
Skutky milosrdenství a spravedlnosti,
Sycením hladových a zastáním se pronásledovaných
Veď nás cestou svého kříže a své služby potřebným.
AMEN!